

OBRITNIK

Političen in strokovnašk list za obrtni stan.

„Obrtnik“ izhaja 8. dan vsacega meseca in velja celo leto s pošiljanjem na dom vred 1 gld. 50 kr. — Za pol leta 75 kr. — Za četrt leta 40 kr. Posamične številke 15 kr. — Uredništvo Preširnov trg št. 3 — Naročnina in inserati sprejemajo se v „Narodni Tiskarni“ Gospodske ulice št. 12. — Dopisi in poročila sprejemajo se v slovenskem i nemškem jeziku. — Inserati se računajo 3stopna vrsta za 1krat 4 kr. za večkrat ceneje.

O deželnozborski volitvi.

Pri sedanjih okolščinah se obrtni stan na Kranjskem za nikake volitve mnogo ne zanima. Nekaj razlike v tem bilo je le letos v Ljubljani. Tudi tukaj bilo je, kakor po drugih krajih več kandidatov nego prostorov. Po izgledu dežele se volilci tudi tukaj niso mnogo brigali za vkrepe centralnega volilnega odbora, kar je vsaj nam znamenje nekake probujenosti ali zavednosti volilcev. Mi nočemo s tem reči, da je zaveden le tisti volilec, ki se protivi kandidatom, katere je postavil centralni volilni odbor, a s prepričanjem trdimo, da je sestava tega odbora taka, da prostim volilcem ne more ugajati, kakor hitro se zavejo svojih dolžnosti in pravic. Ta odbor obstoji le iz bivših poslancev in njih prijateljev, da ti vedno le zopet sebe, to je, eden drugega v izvolitev priporočajo je umevno. Zato pa nove moči silno težko pririjejo v skrbno varovano svetišče.

Res je sicer, da se je po tem odboru v Ljubljani sklical volilni shod, kjer je bilo volilcem prosto postaviti kandidate. A kako se je ta shod sklical! Volitve bile so razpisane pred par meseci, volilni shod pa je bil po plakatih sklican isti dan, ko se je vršil, in le par dni pred volitvijo!

Gola resnica je, da ogromna večina volilcev, to je, posebno obrtnikov za ta shod ni vedela, in tudi nikomur ne bi bilo mogoče v teku jednega dne sklicati volilcev iz naših krogov na razgovor, kako postopati pri volilnem shodu, ki je bil isti dan, ko se je sklical ob 6. uri zvečer, tedaj ob času, v katerem obrtnikov za take stvari, kar je vsakemu znano, nikakor ni dobiti. Ta shod je bil za obrtništvo tedaj povsem nemerodajen, ker je bil sklican prepozno in ne o pravem času.

Toliko o volilnem shodu.

Izid volitve je našim č. bralcem znan. Izvoljena

sta bila, in to z največjo pripomočjo zavednega obrtništva gg. Grasselli in Hribar. Ne bodemo ponavljali vseh dogodkov te volitve, vsaj so nam vsem predobro znane, govoriti hočemo le o utisu, katerega je napravila ta nepričakovana volitev na različne kroge, ki takega samostalnega postopanja od naše strani dosedaj niso bili vajeni.

Naša pregreha obstoji v tem, da smo namesto g. dr. Mošeta, kojega je bil vže omenjeni volilni shod kandidatom proglasil, volili g. Ivana Hribarja. No mi ne bodemo našega izvoljenca toliko hvalili, kakor to delajo drugi s propalim kandidatom, ker smo preverjeni, da nas niti g. dr. Moše, niti g. Hribar ne moreta rešiti težav in bremen, a javno hočemo povedati, da se nismo vjeli na nikakeršne obljube našega kandidata, ker nam izvzemši svoje dobre volje ničesar obljubljal ni! Na to dobro voljo, skrbeti po svoji moči tudi za nas, se pa zanašamo in se bodemo zanašali toliko časa, da se o nasprotnem ne prepričamo. Obrtništvo ima v obljube kandidatov prav malo vere, — in to po vsej pravici, kajti niti od cele sedanje državnozborske večine, ki se v njeni celoti prišteva prijazno našemu teženju, nimamo obrtniki dosedaj v istini še drugega nego ogromne nove bremena; in smelo trdimo, da se mnogo hujega ne nadejamo, naj pride kar hoče! —

Da smo tedaj izvolili moža, s katerim se upamo o naših težnjah vsaj razgovarjati, je povsem naravno. Ima li kedo pravico volilcem narekavati, kaj naj storijo? Grdo je bilo napadanje naših volilcev; neumestne, da hujega ne rečemo, bile so različne razprave in sumničenja v javnih glasilih. Židovstvo na Dunaju, ki ima v časopisju vendar drugačno moč, nego jo imate pri nas, je koj po končanih volitvah prenehalo pisarenje proti zmagovitim antisemitom, ter s tem pokazalo več spoštovanja ljudskega

Listek.

Kubična milja.

Po novi meri dolgosti milje sicer več ne rabimo, namesto nje se računa po kilometru. Navadno ljudstvo pa še vedno računa po milji; oglejmo si tedaj koliko prostora bi bilo v kubični milji. 1 milja ima okroglo 7.5 km., kubična milja tedaj $7.5 \times 7.5 \times 7.5$ km. = tedaj okolu 425 kubičnih kilometrov.

Mislimo si sedaj zaboj čigar 4 stene so 1 miljo dolge, 1 milje visoke, položimo na zaboj pokrov, ki mora biti seveda tudi jedno miljo dolg in širok. Ta zaboj pokrije tedaj prostor 1 kubične milje, in sedaj hočemo poskusiti, kaj da spravimo noter.

Odprimo tedaj zaboj ter vrzimo, kar je ravno pri roki, na dno belo Ljubljano. A ž njo ne zakrijemo niti polovice dna. Vzemimo tedaj še Gradec in Dunaj; — še vedno se nič ne pozna! Vrzimo v zaboj še Pariz s celo razstavo in z Eifelnovim turnom vred, London, Petrograd in Constantinopel, da jo napolnimo.

Ker se v zaboju še vedno malo pozna, izmečimo še vse druge mesta, trge in vasi, vse tovarne in stroje, ki jih dobimo v Evropi, v zaboj, a z vsem smo napolnili komaj četrti del. Položimo tedaj v zaboj še vse stavbe starega in novega sveta, egiptovske piramide in pospravimo vsa dela človeških rok Afrike, Azije, Amerike in Avstralije, a zaboj še vedno do polovice ni napolnjen! Poskušajmo tedaj zaboj malo pretresti, da se vse lepo zravna in poleže, in sedaj dopolnimo jo s človeštvom.

Poberimo vso slamo ki je po celej zemlji in ker ne zadostuje, pokrimo naše podrtije še z listjem in travo, da napravimo ljudem brez razlike stanu in barve prijetno ležišče. Ker potrebujemo za jednega človeka $\frac{2}{3}$ m širjave položimo tedaj v zaboj ki ima 7500 m eno vrsto z 12.000; da pa ne bodo skrčeni ležali, pustimo sleherni vrsti 1.9 m dolgosti, tako položimo lahko na prvo podlago 4000 tacih vrst, 4000 vrst po 12.000 osob znaša 48 milijonov ljudi, tedaj spravimo v spodnjo vrsto vse prebivalstvo cele Amerike. Pokrimo sedaj ta prvi oddelek z mahom v debelosti 30 cm, položimo gori 3 milijone prebivalcev Avstralije; in imamo prostora še za 45 milijonov Azijatov. Pognimo te zopet kakor prejšnje in v

mnenja, nego naši ljudje pri tako malenkostnem razporu. Opisavala se je ta izvolitev, kakor svetovna nesreča, ki bode pogreznila vero, državo in narod v neskončno tmino, a če dotični gospodje vse članke, ki so jih pisali trezno premisljijo, ne moremo dvomiti, da bi ne prišli do spoznanja, da vsa stvar ni bila vredna groznega krika, katerega so napravili, in — da so silno pretiravali!

Kaj se je pa hudega zgodilo? Tisti nezavedni obrtniki, ki so o času, ko ste še tirali abstinenčno politiko, v tretjem volilnem razredu prodrli z narodnimi kandidati, ki so povsod in vselej podpirali narodno politiko, tisti obrtniki izvolili so moža, ki je veren toliko, kakor drugi, naroden toliko kakor drugi, — in pameten tudi vsaj toliko, kakor drugi! Mož je tedaj iz Vaših krogov in ničesa mu nimate očitati nego morda nekoliko več mladostne ognjevitosti, nego se je nahaja pri Vas!

Ne smešite se tedaj z Vašemi tiradami, zanesti se smete, da se bode tudi nadalje svet sukal v starem tiru; da pa bode pri različnih vprašanjih v deželnem zboru sedaj tudi nekaj mož, ki niso zvoljeni po Vaših željah in kateri bodo na rešeto dajali Vaše načrte in namere.

To slednje pa je potrebno in škoda bi bila, ko bi se to ne bilo zgodilo. Vsaj se že nihče več za volitve in javne zadeve brigal ni!

Letargija mej volilci bila je že taka, da se izvolitev za kaki zastop ni zmatrala več za počastenje in zaupanje volilcev! Ta samostalen nastop volilcev, (od naše strani vsaj) mogel bi Vas razveseliti, kajti znamenje naj Vam bi bil, da se narodno obrtništvo prične brigati za javnost, da se noče več po kotih kujati in — morebiti v svoji obupnosti celo zvezo pripravljati z narodnimi nasprotniki!

Tudi predbacivanje, da delujemo za razpor mej nami, je neopravičeno. Mi smo zadnji, ki bi želeli razpora in ga najmanj potrebujemo. Zavemo se celo toliko, da se nam škodljivo zdi, če se pri našem malem narodu dela razlika mej kapitalom in revščino, mej inteligenco in delavstvom! Mi menimo, da nas je tako malo, da se kot narod moramo le obraniti, če ne bomo napravljali **socijalnih razlik!**

Tudi teh nam ni potreba! Naš narod je premajhen, da bi se ločil v aristokrate in plebejce! Demokratična podlaga prija najbolje našemu političnemu in narodnemu teženju in čim bolje bode te iskali dotike z našim delavskim, reči smemo — nepokvarjenim ljudstvom, toliko uspešneje gradili bode „Narodni dom“. To so tedaj naši nazori, in če smo za te dobili izzivek „nezavednosti“, ga Vam vračamo neodpečatena nazaj!

Morebiti kedaj izprevidite, da ste lepi ta pridevek zaslužili sami!

Rokodelstvo za nas!

V velikem socijalnem gibanju, ki leto za letom pretresa vse vrste pridobivajočega človeštva, ki bije čedalje desetih oddelkih položimo lahko ostalih 454 milijonov prebivalcev Azije.

Za Afrikance 130 milijonov potrebujemo tri oddelke — in 252 milijonov proče prebivalstvo Evrope, ki živi sicer toliko tesno da se vedno izseljuje, ne potrebuje v našem zaboju več prostora, nego 6 oddelkov.

Povsem smo tedaj v zaboju prostora porabili za 20 oddelkov, računjeno s podlago vred po 1 m visoko za sleherni oddelek. Vse človeštvo pospravilo se je tedaj v zaboj v visokosti 20 m. Ostaja nam tedaj še prostora za 200krat toliko ljudi, kakor jih je na svetu, da bi zaboj do vrha napolnili.

Če pospravimo še vse živali celega sveta, vse kar gre in leze, ne moremo jo napolniti, če ne porabimo v ta namen še nekaj skalovja in hribovja.

Tooliko prostora ima tedaj jedna sama kubična milja — in nekateri bojijo se, da na onem svetu ne bode za vse prostora!

„Kl. G.“

težavnejši boj za svoj obstanek, smo samostalni rokodelci mnogobrojni in važen del.

Odkar je zgubil srednji stan svojo socijalno veljavo, računijo pa državniki manj s tem stanom, nego z delavskim.

Večina nekdanjih samostalnih rokodelcev je vsled prevelike konkurence in preogromnih stroškov propadla, in njih socijalno stališče in veljava ni za vinar boljša, nego ona pomočnikov.

Upanje, da se srednjemu stanu po novi obrtni zakonodaji zopet opomore, izgublja o čedalje bolj. Uže čitamo pritožbe iz tistih krajev, kjer so se združne organizacije najboljše poprijeli; da so uspehi njih prizadevanja popolnoma ničevi, ker merodajne oblasti ničesar ne storijo, kar bi v istini varovalo koristi male obrtnije.

Te pritožbe, koje čujemo od najveljavnejših zadrug, so žalostno znamenje polovičarstva naše konservativne zakonodaje. Pesimizem in obupnost mej obrtništvom pridobila si bode zopet tla — in vresničiti se utegnejo besede liberalcev, ki so trdili, da obramba obrtnije našim konservativcem ni bila družega, nego „špas in šport!“

Od vseh obljub, katere so nam dajali pri sklepanju obrtne novele ni se jedna uresničila, čeravno je uže minulo mnogo let. Mala obrt in pravo rokodelstvo nima niti jedne zaslombe več, nego jo je imela v dobi liberalcev. Pa ne samo to. Rokodelstvo zgubilo je celo nekaj pravic, katere je preje vsaj običajno imelo po razsodbi upravnega sodišča, kateremu predseduje konservativec in oče obrtne reforme grof Belkredi. Produkcija kapitalskih podjetnikov razširja se čedalje bolj — in če so preje tržili v inozemstvu, polastili so se vsled izgube izvoza sedaj potrebščine domačih konsumentov.

Kupčija z tovarniškimi izdelki preplavlja tuzemstvo, kakor nikdar preje, in zastopniki firm, ki premorejo milijone, lovijo po pokrajinah posamne naročnike!

V najbornejo vas lazijo agenti ponudjoči svoje izdelke in tako jemljejo kruh iz pred ust domačim in stalnim rokodelcem.

Vse pritožbe ne koristijo ničesar, kajti trgovina je svobodna; in tudi občinstvo čeravno brezštevilmokrat opeharjeno, zaupa tujemu besedičenju več nego skromnemu domačemu rokodelcu.

Cene našega dela padajo vsled pomanjkanja dela, ki ga provzročuje tuja trgovina čedalje bolj in so pri nekaterih obrtih uže take, da postajajo sramotne.

Da na tem trpi tudi kakovost dela, kdo se bode čudil? Vsaj je za delavca dandanes glavni pogoj hitrost, a ne umetnot! Posamni rokodelec naj tekmuje z kapitalistom, ki je v svojo službo vpregel stroje in novodobne sužnje! Zahteva se pa od njega, da bi celo za nižjo ceno izdelaval še boljši nego to dela fabrikant! Kdor je opeharjen po židu, molči; kdor pa ni zadovoljen z domačim rokodelcem, grdi ga in mu škoduje!

Še imamo rokodelce ki z velicim trudom vzdržavajo solidnost v blagu, delu in v ceni; a koliko časa se bodo mogli upirati slepenju! Slepene in nič družega, je, če kdo ponuja dobro blago in dobro delo za neznatne cene; a slepenje je tako, da se ga ne izpozna. Židovstvo je pri nas v Avstriji toliko napredovalo v „imitaciji“ vseh izdelkov, da se strokovnjak komaj izpozna, kaj pa še le občinstvo!

Za dobro ime podjetja je vedno pogoj, da se nihče ne loti stvari prodajati, ki so le na videz take, kakor dobro blago, a varstvo dobrega imena postaje čim dalje težje in nehvaležnejše. Vsled nesolidnosti, vsled slepenja z imitacijami zgubila je velika industrija naša pot v inozemstvo; zgubila ga bode tudi doma. Obrtni stan pa ne bode imel kaj od tega, kajti prisiljen bode rad ali nerad poprijeti se enacih sredstev; izdelovati slabo in ponarejeno blago s slabim delom, da bodo le cene nižje. Ko bode nastopil prevrat, ki je naravno neizogiben, uničeno bode malo rokodelstvo ne le materijelno, temveč tudi duševno v svojih zmožnostih. Tega propada ne obvarjejo

nas niti strokovne šole za rokodelstvo, če se država z vso odločnostjo ne poprime dela, da obvarje do tedaj rokodelstvu njegov delokrog! Omejenje kupčije z narejenimi izdelki je v to prvi in glavni pogoj.

Trgovina trgovcem, rokodelstvo rokodelcem, moralo bi biti geslo konservativcem. Le s tem preprečili bi socijalni razdor, ki razjeda vso človeško družbo. Pri rokodelstvu, kojemu bi bil delokrog zavarovan, našlo bi preživenje toliko ljudstva, da bi boj tovarniških delavcev sè svojimi gospodarji ne pretresal sveta.

Seveda se ugovarja, da država brez tolike velike industrije, kakor jo imamo danes, ne bi mogla dobivati potrebnih dohodkov. Mi sicer o tej trditvi nismo prepričani; a menimo pa, da država naši veliki industriji z odušskimi odstotki poplačuje to, kar od nje prejema. Naj se imenuje naše nazore kakoršne se hoče, misliti si ne moremo, da bode država srečna takrat, kadar pade 99 odstotkov njenega prebivalstva v proletarijat.

To pa je neizogibno tudi pri sedanji gospodarski politiki; in če še take verske šole upeljete, pogubonosnega nadkrilovanja kapitalistov ž njimi ne bodete odpravili, — obrtnega stanu ne bodete rešili!

Shod volilcev Ljubljanskih.

katerega je dne 14. julija ob 10. uri dopoldne v stekleni salon tukajšne čitalnice sklical deželni poslanec gospod Hribar, bil je jako dobro obiskan. Prisotnih bilo je okolu 100 volilcev. Ko je izbrani predsednik F. Kersnik otvoril zborovanje, poprijel je gospod Hribar besedo in v daljšem, često odobranem govoru razvijal svoj program. Zdelo se mu je potrebno stopiti pred volilce in razložiti jim svoj program, ker ni sam kandidoval, temveč so ga volilci sami kandidovali in počastili s svojim zaupanjem. Umestno je, da pove, kako misli postopati kot poslanec mesta Ljubljanskega. Z gospodi sopolanci delal bode vzajemno, vladi nasproti pa ne bode delal „fakcijske opozicije“, a povzdigoval svoj glas za pravice narodove. — Zadnje zasedanje deželnega zbora bilo je zelo plodovito, gotovo bode tudi bodoče, v katerem pridejo na vrsto predmeti tikajoči se koristij glavnega mesta. Za koristi bele Ljubljane se bode vsekdar vestno potezal, ne zaradi tega ker sam v tem mestu biva, temveč radi tega, ker je glavno mesto jako važno za vsak narod. Ako metropola napreduje, napreduje tudi ves narod. To vidimo n. pr. pri Parizu in zlati Pragi. Mora se delati na to, da se Ljubljana razvije, kajti zelo važno bi bilo za Slovence, ko bi imeli mesto broječe kacic 100.000 prebivalcev, kakor na pr. Gradec. Tudi glede davčne kvote zasluži Ljubljana, da dežela pospešuje njen razvoj, kajti od 1,100.000 davka pripada Ljubljani nad 400.000 gld.

Mej točkami, ki utegnejo priti kmalu na vrsto, bode izvestno deželna bolnica. To poslopje mora se iz zdravstvenih ozirov odstraniti z najživahnejše ceste, a tudi zaradi tega, da se bode mesto ondu moglo razvijati, da se bodo zgradila nova poslopja, odprle nove ulice. Po veledušnega g. Gorupa ponudbi bode to mogoče. S kupnino v znesku 120.000, z doneskom mesta Ljubljanskega bode deželi možno izpeljati ta načrt in potem uplivati na visoki erar, da se premesti iz mesta tudi vojaška bolnica s svojimi skladišči, ki iz zdravstvenih in družih ozirov več tjakaj ne sodi. V tem zmislu so se že storili nekateri potrebni koraki in za presvetlega cesarja prisotnosti 1883. l. predložila se je bila prošnja in ponudila velika vsota za vojaško bolnico, a prošnji se ni ugodilo. Ko bode premeščena deželna bolnica, bode to lažje in mesto se bode potem razširilo in okrasilo.

Govornik je v mestnem zboru že pred štirimi leti predlagal, naj se vlada naprosi, da kakor v družih mestih tudi v Ljubljani zgradi posebno veliko poslopje za poštno in brzojavno urado. Po nekem naključju se prošnja še ni predložila, a stvar se bode sprožila, ker je nujna kakor glede predmeta, tako tudi glede uradovanja in uradnikov, za katere so sedanji prostori nedostatni.

Poslanec Hribar potem nadalje razpravlja potrebo, da se pomnože glavni zavodi v mestu, ker so le tu vsi pogoji na razpolago. Tak zavod n. pr. je nova obrtna šola, katera izvrstno napreduje, kakor se je sam prepričal. A šola še ni popolna, treba je družih oddelkov, kakor je v Gradcu in Trstu, ker neso hoteli dovoliti slovenskega pouka, da se naša mladina ne more izobraževati in tekmovati s tujci. Treba bode naprositi vlado, da še več stori in se sploh bolj ozira na ozemlje mej

Gradcem in Trstom. Potem pripoveduje, kako neosnovana bila je bojazen, da bode obrtna šola škodovala obrtnikom, poudarja njene koristi, omenja dela v kaznilnicah, govori obširno o višji dekliški šoli in njeni potrebi itd.

Naposled je govornik naglašal, da bode odločno, kakor doslej, tudi v bodoče deloval za narod slovenski a pri tem gledal tudi preko Mure in Sotle na Slovence v Avstriji, ki so najmočnejša narodnost v državi, ki so 1848. l. rešili Avstrijo, na bojiščih prelivali kri in bodo tudi zanaprej pod presvetlega vladarja žezlom z zjedinjenimi močmi doprinašali žrtve v krvi in denarji, kateri torej smejo zahtevati, da se njih želje jemlje v poštev.

Izvrstni govor bil je sprejet z živioklici, na kar se je oglašil k besedi g. Kunc ter je v imenu obrtnikov-volilcev poudarjal, da se popolnoma strinja s programom g. Hribarja. Posamezne stvari, ki zadevajo domačo obrt, obvestili bodo obrtniki vedno svojemu poslancu in skupno postopanje s predsednikom „Kranjskega obrtnega društva“ g. Kleinom, ki je tudi izvoljen v deželni zbor v obrtnih vprašanjih bodo za obrtništvo gotovo pravo.

Govornik naglašala zadevo dela v prisilni delavnici, kjer naj se strogo postopa po ukrepah deželnega zbora, kar se po mnogih izjavah sedaj ne godi. Obrtništvo obtežuje se leto za letom z višjimi davki, treba bode kaj storiti, da se s tem ne uniči! Mali obrtniki, kojim se predbaciva, da ničesar ne posedajo morajo plačevati po 50—100 gld. in še več davkov čeravno nimajo družega nego obrt. V davčnem razmerju tedaj nikakor ne zaostajajo za posestniki, ki od svojega premoženja dokaj manj davka plačujejo nego nepremožni rokodelci.

Govornik opaža nadalje, da je ta volitev tudi v zvezi z narodno idejo. Res je sicer, da promet in kupčija zaostaja, da ljudem prislužba manjka, a to je posledica onih razmer, katere premeniti ne more nobeden poslanec. Kar pa zadene slovensko obrtništvo omeniti je, da od dobrih prejšnjih časov domači obrtniki niso mnogo vživali, bile so večinoma tuje firme in tuji podjetniki, ki so v Ljubljani tržili. Zgodovina nam pove, da je bilo rokodelstvo in kupčija v rokah tujcev in da so domačini večinoma le hlapčevali, čemur je najboljši dokaz revščina našega naroda.

Mnogo so pa temu krivi naši zastopniki, ki so pri političnem in narodnem boju v nemar puščali gospodarske potrebe svojega naroda. V tem vprašanju, katerega bi morali imeti vedno pred očmi morali bi biti vsi jednaci mislij. Brez zboljšanja revnih naših gospodarskih razmer se tudi narodnost ne more utrditi, kajti ta ideja najde pri vseh okoliščinah in premembah stalno svojo zaslombo edino le v neodvisnem obrtništvu in meščanstvu.

Skrb za gospodarski napredek dežele in mesta polaga govornik novemu poslancu najbolj na srce, odločno postopanje v prid domačemu obrtništvu bode pa najtrajnejši vez poslanca se svojimi volilci.

Govornik naposled zavrača neke prav neumestne napade na obrtnike-volilce, zahtevajoč, da se spoštuje mnenje njihovo.

Ne moremo obvesti celega govora in le to omenimo, da je g. Kunc govoril iz srca vseh navzočih rokodelcev, kar je dokazalo živahno odobranje njegovega govora.

Po primernih besedah g. predsednika zaključil se je volilni shod.

Domače in razne stvari.

Volitve za deželni zbor. V zadnjem listu poročali smo o izidu volitev v kmetskih občinah. Dodajemo danes še izid volitev v mestih in trgih. Izvoljeni so poslancem. V Ljubljani gg. Grasselli in I. Hribar, v Kranju dr. Tavčar, v Postojini J. Gorup, v Idriji Stegnar, v Novem Mestu prof. Šuklje, v Kamniku ces. svet. I. Murnik. Trgovinska in kupčijska zbornica izvolila je pravilno g. A. Kleina obrtnika in g. F. X. Souvana trgovca, zastopnikom svojim v deželni zbor.

Obrtniki smemo z izidom letošnjih volitev biti zadovoljni, ker imamo mej poslanci mnogo prijateljev obrtništva in sicer v obeh taborih. V veleposestvu in v Kočevju izvoljenih je skupaj 11 poslancev nemškega mišljenja.

Štrajk v Zagorji in razmere, ki so ga prouzročile so najlepši dokaz, kako malo se veliki kapital briga za novodobno socijalno zakonodajstvo. Pripoznati moramo, da je javno mnenje vsaj v naših časnikih na strani delavcev, a kaj to briga delničarje. Pač ne vemo po čemu imamo „ljudske“ zastope, ali so pa ti toliko vzvišeni nad vsakdanjimi dogodki, da razgovor tacih stvari ne štejejo v svoje področje? O stvari, ki je dokaj koč-

ljiva ponatisnemo naslednje, kar je priobčil „Sl. N.“ pod naslovom „Štrajk v Zagorji in Trbovljah“.

Ljudje, ki razmere poznajo, so že davno znali, da je strajk neizogiben, kajti razmere delavcev neso bile več človeške. „Länderbank“, ki ima apnenice, steklarne, cin-karne, kovačije in premogove jame v Zagorji, Trbovljah in Hrastniku plačevala je delavcem tako pičlo mezdo, da jim pač ni bilo možno živeti. Kopači (hauer služili so po 80 kr., drugi delavci po 60 kr.

Delo trajalo je zdržema po 12 ur in sicer je vsak delavec teden dni moral delati 12 ur po noči, drugi teden 12 ur po dnevi, kadar se je pa ta turnus menjaval, moral je delati **zdržema 24 ur!** Pred vsem tem pa je moral od pičle mezde kupovati si olja za luč, za kar je potrosil 10 kr. na dan in moral je plačevati odstotke v rudniško (bruderlade), tako, da mu je od dnevne mezde 80 ali 60 krajcarjev na dan preostajalo le okolu 60, oziroma 40 krajc.

A to še ni vse. Rudniška blagajna ima tudi nekako „konsumno društvo“, pri katerem je vsak delavec moral jemati živež in blago, ki je bilo večinoma preležano in slabo. Ves zaslužek romal je v konsumno društvo in delavec koncem tedna navadno ni dobil ničesar, živel je v največji bedi, akoravno je v premogovih jamah slednji dan zastavljal svoje življenje.

Nevoljo vzbujale so tudi globe, ki so se odmerjale kar po dva gold. in pa to, da so samci sicer morali uplačevati v rudniško blagajno, a neso imeli od tega nikake koristi, nobene pravice. Podpore rudniške blagajne dovoljevale so se samo oženjenim rudarjem, samcem pa prav nič.

Kdor stvar po teh pristnih podatkih presoja, se skoro ne more čuditi, da je tako daleč prišlo, a ob jednem izvestno čuti nekako zadoščenje, da delavci tako mirno in zmerno postopajo, da se sme upati, da bode strajk končal brez vsacega izgreda. Mirno, pošteno obnašanje je delavcem na čast.

Zahteve delavcev neso pretirane. Oni zahtevajo, da se jim mezda za 20% zviša, da se jim daje olje za luč, da jim ob nedeljah ne bode treba delati, kakor doslej, da so tudi samci deležni dobrot in koristij rudniške blagajne in da smejo živež in blago kupovati tudi drugod, ne pa izključno pri „konsumnem društvu“.

Ko to čitamo, čudimo se, kako je to, da se je dotlej ob nedeljah sploh delalo. Ali ni v Avstriji „nedeljski mir“ proglašen zakonom? In kje je bil naš obrtni nadzornik, da so take razmere, kakor opisane, trajale do današnjega dne?

Za promet tujcev. V „Laibacher Zeitung“ nasvetovali so neimenovani obrtovalci s posebnim miglajem na g. dež. posl. Hribarja, da naj bi se znane svarilne table pod Tivolskim gradom postavile tudi z nemškim in laškim napisi, ker bi to privabilo mnogo tujcev k nam. Mi sicer nismo mnenja, da bi večjezične table bile za nas nečasne, le čudno se nam zdi, da se na to, za tujce neki tako privlečno silo ni mislilo vže preje, kajti tudi Nemci za časa svojega gospodarenja niso postavili večjezičnih tabel — marveč le take edino z nemškim napisom.

Našim č. naročnikom. Gledé zadnje številke došlo nam veliko pritožeb, da jo naročniki prejeli niso. Mi smo oddali vse raznašalcu, in kakor vidimo, ta mož svojega posla ni vestno opravil. Skrbeli bomo da to v prihodnje preprečimo, prosimo pa one č. g. naročnike, kojim se list iz kacega vzroka ne bi dostavil, da sami pošljejo po njega; ker redno izide 8. dan vsacega meseca.

Deželni zbori snidejo se meseca septembra.

Meščanstvo mesta Ljubljanskega dobili so pretekli mesec gg.: Josip Vidic, hišni posestnik; Jakob Zalaznik, pekovski mojster in Aleksander Gruber. Mej občane Ljubljanske pa so bili vsprejeti: Fran Mešè, mitničar; Jakob Martinčič, ključavničar; Karol Tekavčič, komi; Andrej Černe, hišni posestnik; Anton Anžič, posestnik in mesar; Fran Pivk, kantinjér; Štefan Franzot, hišni posestnik in trgovec. — Gospodu stotniku Iliji Vojnoviču se je vsprejem zagotovil.

Mestni zastop po stanovih. Kakor znano izustil se je neki gosp. mest. odbornik o priliki volilnega shoda za mestni zbor v Ljubljani, da je število šest obrtnikov v mestnem zboru vže preveliko za obrtovalce Ljubljanske.

Naj tedaj navedemo, kako stvar na Dunaju stoji. Mestni zbor Dunajski šteje v svoji sredi 56 obrtovalcev, 17 doktorjev prava, 14 privatnikov, 12 inženirjev

in stavb. mojstrov, 7 uradnikov, 6 profesorjev, 6 doktorjev medicine in 2 duhovnika. Dunajski mestni zastop je torej glede „inteligence“, kakor bi pri nas rekli — slabši sestavljen nego v Ljubljani! Ubogi Dunajčani!

Svetovna razstava v Londonu. Velikansk uspeh svetovne razstave Pariške udihnil je Angležem v glavo misel, da bi 1891. leta napravili tudi v Londonu svetovno razstavo. Poslednja razstava v angleški prestolnici bila je 1851. leta.

S Pariške razstave. Za inženerje je posebno zanimiva zgradba za stroje. To je orjaško poslopje, kakeršnega ni v tacih demenzijah na vsem svetu. Ta palača za stroje je 421 metrov dolga, 115 metrov, s stranskima hodnikoma 144 metrov široka in 144 metrov visoka. Ta zračna zgradba, z železnimi stebri in stekleno streho ne zavzema nič manj prostora, kakor sedem avstrijskih oral. Stala je zgradba 7,514.100 frankov. Vsa ta zgradba postavila se je v šestih mesecih in dve različni družbi imeli sta delo. A vse je tako točno izdelano, da ni niti najmanjšega nedostatka in da se more vsakdo čuditi. Poprej se je mislilo, da ni mogoče, napraviti tako širok železen obok, kajti največja notranja luč bila je doslej okolu 80 metrov, tu je pa zgradba sestavljena iz 20 velikanskih, 115 metrov širokih obokov, ki so tako umetno postavljeni in pritrjeni, da niti vročina niti mraz ne uplivata nanje. Mnogo je ljudij, ki to zgradbo še bolj občudujejo, nego Eifflov stolp sam.

Nekoliko podatkov o Eifflovm stolpu. Vitki Eifflov stolp, najvišja zgradba na svetu, sestavljen je od 7,300.000 kilogramov železa, s svojo notranjo opravo pa je gotovo devet milijonov kilogramov težak. Načrt, oziroma 27 podrobnih načrtov, narisani so na 2500 listih, vsak list po jeden meter dolg in 80 centimetrov širok. Štirideset risarjev in računarjev delalo je neprestano na tem. Na to se je moralo izdelati 12.000 železnih delov, vsak v drugi obliki. V železne plošče moralo se je izvrtati sedem milijonov lukenj, katere bi druga pri drugi napravile 70 kilometrov dolgo cev. Žrebljev bilo je treba 450.000 kilogramov. Vsi stroški za stolp iznašajo 6,500.000 frankov (900.000 za temelj, 3,800.000 za železo in za zgradbo, 200.000 za pleskanje, stroji stoje 1,200.000, drugo 400.000 frankov. Vsak kos železa ima svoj pomen, vsak je proračunjen, in le tako je mogoče, da niti vihar ne upogne orjaške stavbe, ki je pri vsej svojej velikosti elegantna, lepe oblike, kakor pušica kvišku spuščena.

Doba štrajkov. Nenavadno veliko je letos štrajkov po vseh deželah, kjer je obilo industrije. Z ustavljanjem dela skušajo si delavci pomagati do ugodnejših delavnih pogojev. Enaka doba bila je od leta 1869—1873. Pridobitve delavcev od takrat niso ostale stalne, kajti dokler se ne bode tó razmerje uravnalo na kaki drugi način, po štrajkih nego ne bode imele trajnega obstanka. Naravna je tirjatev delavcev do trajnega in zadostujočega prisluzka, a manšesterska teorija, ki ne pozna družega nego brezoziren gospodarski boj, ovira povoljno vredenje žalostnega stališča pomočnikov. Ne vemo še, kako, — a gotovo pa bode sčasoma država morala poseči vmes ter napraviti red, kakeršnega zahteva pravica in državni interes. Znamenja, da se država zaveda te dolžnosti, se vže kažejo!

Posredovalnica za delo (Arbeitsvermittlung.) V seji odbora „Kranjskega obrtnega društva“ sprožil je g. B. Žitnik misel, da bi obrtno društvo ustanovilo zavod posredovanja za vsprejem vajencev. Marsikateri mojster išče vajenca brez da bi ga dobil po svoji želji, istotako tudi stariši ne vedo, kam bi se obrnili, kedar želijo sinove k rokodelstvu oddati. Cela zadeva vravnava se dosedaj po golem naključju, in mnogokrat poprijeti se mora vajenec kacega rokodelstva, do kojega nima veselja, ker družega ne najde. Odbor odobril je to idejo, ter so nekateri govorniki še poudarjali, da bi taka posredovalnica bila dobra tudi za pomočnike. Sklenilo se je preskrbeti si pravila enacih posredovalnic iz družih mest, ter zadevo staviti na dnevni red prihodnjega mesečnega zbora.

Potni listi. Kakor javlja c. in kr. ministerstvo vnanjih zadev c. in kr. veleposlaništvo v Parizu, se večkrat primeri, posebno odkar se je otvorila razstava, da avstrijski podložniki, ki pridejo v Pariz, nemajo potnih listov in še le na povratnem potu zvedo na nemškej meji, da morajo pokazati potni list, katerega je pregledalo nemško veleposlaništvo. Dotičniki potem prosijo c. in kr. veleposlaništvo v Parizu, da jim preskrbi potni list, a to je pa težavno in zamudno zaradi konstatovanja identitete. Zato naj si vsak, ki potuje v Pariz na razstavo in se hoče vrniti skozi Alzacijo in Loreno, za časa preskrbi redni potni list in ga dá pregledati nemškemu veleposlaništvu v Parizu.